

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
In the Name of Allah, the Compassionate the Merciful

گفتارهای وارونه

«نقد ادعای ناهمگونی آموزه‌های شیعی

با تعالیم اهل بیت علیهم‌السلام»

سیدعلیرضا حیدری

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی، فراوری اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پایبندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این رو، مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و اندیشه‌های ناب و ژرف، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری علیه السلام می‌باشد. جهانی‌شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی، اقتضا دارد که دانش‌پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم، با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان‌یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند، گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

بالندگی مراکز آموزشی و پژوهشی، در گرو نظام منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و پژوهشی و به‌روز کردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه، نشاط علمی مراکز آموزشی و پژوهشی را در پی دارد.

«جامعة المصطفی علیه السلام العالمية» به‌عنوان بخشی از این مجموعه، که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیر ایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون آموزشی و پژوهشی مناسب را سرلوحه تلاش خود قرار داده و تدوین و نشر متون در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی علیه السلام

فهرست

مقدمه ۱۱

فصل اول: بررسی مبانی دیدگاه ناهمگونی آموزه‌های شیعی با تعالیم اهل بیت علیهم‌السلام ۱۷

۱. ادعای ناهمگونی نسبت‌های شیعه با تعالیم قرآنی ۲۰

الف) ادعای شرک‌آمیز بودن اعتقادات شیعه ۲۰

یکم: ادعای تأویل ولایت خداوند به ولایت اهل بیت علیهم‌السلام در آموزه‌های شیعی ۲۴

دوم: ادعای مغایرت اعتقاد شیعه به «شفاعت» با آیات قرآن ۳۰

سوم: ادعای توسل شیعه به غیر خداوند ۳۳

ب) نقد وهابی‌ها به برخی باورهای شیعی درباره برخی مسائل نبوت و صفات

امام ۳۶

یکم: عصمت ۳۶

آیات مورد استناد وهابیت برای رد دیدگاه شیعه درباره عصمت انبیاء و

ائم علیهم‌السلام ۳۸

علم غیب ۳۹

تفویض امور به ائمه علیهم‌السلام ۴۱

مصدق اهل البیت چه کسانی هستند؟ ۴۳

۲. عقاید اختصاصی شیعه ۴۶

رجعت ۴۷

روش نقد اول فقاری درباره «رجعت» ۴۸

۵۰. روش دوم نقد قفاری درباره «رجعت» _____
۳. رابطه دیدگاه «تنزیه» با سازگاری بودن روایات منابع اهل سنت با روایات منابع شیعی _____ ۵۱
- الف) معنای «سلف» _____ ۵۲
- ب) سلف‌گرایی _____ ۵۳
۴. مصادیق نقد عقاید شیعه بر مبنای سلف‌گرایی _____ ۵۵
- الف) مفهوم «شیعه» از دیدگاه قفاری _____ ۵۶
- ب) رد دیدگاه شیعه درباره عالم بودن امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) و آئمه به جزئیات قرآن توسط مخالفان _____ ۵۷
- ج) رد باور به تخصیص یا تقييد عمومات و اطلاقات قرآن با روایات پیامبر و آئمه (علیهم‌السلام) _____ ۵۸
- د) ادعای خدشه بر عقیده شیعه درباره ظهور و بطن قرآن _____ ۶۰
- ه) اختلاف در تعریف «سنت» و حجیت نداشتن روایات صحابه از نظر شیعه _____ ۶۳
- و) ادعای انحرافی بودن دیدگاه شیعه در حجت دانستن روایات مخالف عامه _____ ۶۸
- ز) رد زیارت قبور و نماز در مرقد مطهر امامان معصوم (علیهم‌السلام) _____ ۶۹
- ح) شخصیت‌شناسی رجال شیعه بر اساس منابع اهل سنت _____ ۷۰
- ط) رد باور شیعیان به حادث بودن قرآن و عدم رؤیت خداوند _____ ۷۱
- ی) رد اعتقاد به منصوص بودن امامت حضرت علی (علیه‌السلام) و سایر آئمه (علیهم‌السلام) _____ ۷۱
- ک) ادعای تکفیر صحابه از سوی شیعیان _____ ۷۹
- ل) رد اعتقاد به عصمت آئمه اثنی عشر _____ ۸۱
- م) رد «تقیه» _____ ۸۲
- ن) رد باور «مهدویت» و «غیبت امام عصر (عجل‌الله‌تعالی‌فرجه)» _____ ۸۲
- س) رد باور به عقد «متعّه» _____ ۸۴
۴. ادعای ناهمگونی آموزه‌های شیعه با عقل _____ ۸۵
- الف) ادعای تناقض گزارش منابع شیعی در مورد قدرت جسمانی حضرت علی (علیه‌السلام) _____ ۸۶
- ب) عقلانی نبودن بخشش فدک به حضرت فاطمه (علیه‌السلام) _____ ۸۷
- ج) نص بر امامت حضرت علی (علیه‌السلام) و عقلانی نبودن تخطی صحابه از دستور نبوی _____ ۸۸
- د) تناقض «عقل» و باور به «تقیه» _____ ۸۹

- ه) ادعای تناقض باور به «مهدویت» با دریافت‌های عقلی _____ ۸۹
- و) ادعای باورمندی شیعه به فضایل ضد عقل برای اهل بیت علیهم‌السلام _____ ۹۱
- ز) ادعای اختلاف بین دانشمندان شیعه در تعریف اعتقادات و بیان فضایل ائمه علیهم‌السلام _____ ۹۳
- یکم: اختلاف در باور یا عدم باور به تحریف قرآن _____ ۹۴
- دوم: اختلاف در باور یا عدم باور به مصحف علی علیه‌السلام _____ ۹۸
- سوم: ادعای اختلاف در اعتقاد به «رجعت» _____ ۹۹
- چهارم: عصمت امام _____ ۱۰۱
- پنجم: ادعای اختلاف در مسأله «ولایت فقیه» _____ ۱۰۳
۶. ادعای ناهمگونی آموزه‌های شیعه با تعالیم اهل بیت علیهم‌السلام _____ ۱۰۴
- الف) اعتقاد شیعه به «تجسیم» و برائت اهل بیت از معتقدین و قائلین آن _____ ۱۰۵
- ب) اعتقاد به تأویل آیات توحیدی قرآن به علی علیه‌السلام و ائمه _____ ۱۰۶
- ج) اعتقاد شیعه به یادکردن اهل بیت علیهم‌السلام در قرآن _____ ۱۰۶
- د) اعتقاد شیعه به علم غیب اهل بیت علیهم‌السلام _____ ۱۰۷
- ه) ادعای توصیف ائمه به صفات خداوند توسط شیعیان _____ ۱۰۷
- و) ادعای مخالفت شیعه با اهل بیت علیهم‌السلام در مورد رفتار با صحابه _____ ۱۰۸
- جمع‌بندی و تلخیص فصل _____ ۱۱۳
- فصل دوم: نقد مبانی دیدگاه تنزیه _____ ۱۲۱
۱. حقانیت «تأویل» در قرآن، لزوم ارجاع به «محکّمات» و قاعده «جری و تطبیق» _____ ۱۲۲
- الف) آیات توحیدی و ولایت ائمه علیهم‌السلام _____ ۱۳۲
- ب) شفاعت انبیا و اولیا علیهم‌السلام _____ ۱۳۶
- ج) توسل _____ ۱۴۳
- د) عصمت انبیا و ائمه معصومین علیهم‌السلام _____ ۱۵۱
- ه) علم غیب ائمه علیهم‌السلام _____ ۱۵۷
- و) تفویض امر به ائمه علیهم‌السلام _____ ۱۶۰
- ز) مصداق اهل بیت علیهم‌السلام _____ ۱۶۵

- ح) ادعای ناسازگاری «رجعت» با آیات قرآن _____ ۱۷۷
۲. عدم حجیت منابع روایی اهل سنت در نقد اعتقادات شیعه _____ ۱۸۲
۳. متعارض نبودن باورهای شیعی با عقل _____ ۱۹۱
- الف) شجاعت علی (علیه‌السلام) و اجبار برای بیعت با ابوبکر _____ ۱۹۴
- ب) غیر عقلانی بودن بخشش فدک _____ ۱۹۷
- ج) خلافت و وصایت امام علی (علیه‌السلام) _____ ۱۹۹
- د) تقیه _____ ۲۰۲
- ه) مهدویت و غیبت _____ ۲۰۳
- ز) امکان ثبوتی و اثباتی اتصاف اهل بیت (علیهم‌السلام) به فضایل _____ ۲۰۶
۴. اتفاق نظر دانشمندان شیعی بر کلیات عقاید و اختلاف نسبی در جزئیات _____ ۲۰۸
- الف) صیانت قرآن از تحریف _____ ۲۰۹
- ب) مصحف علی (علیه‌السلام) _____ ۲۱۵
- ج) رجعت _____ ۲۱۷
- د) عصمت _____ ۲۱۸
- ه) ولایت فقیه _____ ۲۲۰
۵. عدم اعتبار جرح رواات شیعه _____ ۲۲۰
- الف) تقیه‌ای بودن روایات جرح _____ ۲۲۱
- ب) عدم توجه به وجوه معانی روایات جرح _____ ۲۲۲
- جمع‌بندی و خلاصه فصل _____ ۲۲۶
- نقد مبنای اول؛ ادعای ناسازگاری اعتقادات شیعه با تعالیم قرآنی _____ ۲۲۶
- نقد مبنای دوم؛ سلف‌گرایی و پایبندی به سلف _____ ۲۲۹
- نقد مبنای سوم؛ مخالفت با عقل _____ ۲۳۰
- نقد مبنای چهارم؛ اختلاف نظر دانشمندان شیعه در تعریف و بیان عقاید _____ ۲۳۱
- نقد مبنای پنجم؛ تناقض بین عقیده اهل بیت (علیهم‌السلام) با عقیده شیعه _____ ۲۳۲
- فصل سوم: بررسی صلاحیت منابع و متون روایی فریقین _____ ۲۳۳
۱. فقدان صلاحیت منابع و متون روایی اهل سنت _____ ۲۳۳

- توجه نداشتن منابع اهل سنت به روایات رسیده از اهل بیت علیهم السلام درباره فضایل
معنوی و مقامات ایشان ۲۳۴
- یکم: اعتماد منابع روایی اهل سنت بر اقوال شخصیت های معاند ائمه علیهم السلام ۲۴۰
- دوم: ملاک نبودن بطلان یک عقیده به صرف نبود آن در منابع روایی مخالف ۲۴۳
۲. اثبات صلاحیت متون روایی شیعه ۲۴۵
- الف) اتصال تاریخی روایات شیعه از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله تا سایر ائمه علیهم السلام ۲۴۶
- ب) اصالت علم رجال شیعه ۲۵۰
- ج) نبود ردع از جانب اهل بیت علیهم السلام نسبت به آموزه های امامیه ۲۵۳
- جمع بندی و خلاصه فصل ۲۶۱
- جمع بندی و نتیجه گیری پژوهش ۲۶۳
- کتابنامه ۲۷۱

مقدمه

آیات بسیاری از قرآن کریم، این کتاب آسمانی را اسباب هدایت و معجزه نبی مکرم اسلام ﷺ توصیف کرده‌اند. همچنین هدف بعثت پیامبر اکرم ﷺ را نیز هدایت مردم به سوی حق و رشد و کمال آنان و پیمودن طریق سعادت به تبع پیروی از فرمایشات ایشان بیان نموده‌اند.

نبی مکرم اسلام ﷺ نیز در طول زندگانی با برکتش؛ به ویژه در دوران رسالت، تمام تلاش خود را برای هدایت افراد به کار گرفت؛ تا جایی که این همه تلاش و سختی در راه هدایت افراد را خداوند نیز برای پیامبر اکرم روا نمی‌دانست؛ چنانکه فرمود: ﴿طه﴾ مَا أُنْزِلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى^۱.

مع‌هذا، تقابل جریان «هدایت» و «ضلالت»، تقابلی دیرینه در زندگی بشر است. این تقابل در تاریخ اسلام نیز چهره آشکاری داشته که قرآن کریم به بخشی از آن درآیات بسیاری اشاره می‌کند.

تقابل جریان شرک و نفاق، در زمان حیات نبی مکرم اسلام ﷺ، جزئی از همین رویارویی است و البته با شهادت جان سوزایشان، تلاش‌های جریان «ضلالت» با کودتای سقیفه، برای جایگزین نسخه بدلی اسلام به

جای نسخه اصلی آن وناب، شکلی دیگر گرفت.

روحیه غاصبانه و دنیاطلبی، به منزلهٔ موتور محرکه این جریان، برای تصاحب جایگاه رهبری جامعه اسلامی و در حقیقت برای خیمه افکندن بر منابع مادی و فرونشاندن لهیب‌های کینه‌توزی با خاندان عصمت و طهارت در چند قرن نیز فروکش نکرد و در هر برهه‌ای خود را در قامت و قواره‌ای نشان داد؛ از هجوم به بیت پیامبر (ص) و به آتش کشیدن درب خانهٔ وصی و جانشین بلا فصل ایشان، حضرت امیرالمؤمنین (ع) در همان ساعات ابتدایی فقدان نخستین راهنما و رهبر اسلامی تا به شهادت رساندن و

در قرن حاضر نیز شاهد پیوند دو جریان «نفاق» و «غصب» با منشأ درون جامعه اسلامی با جریان دشمن استعمارگر خارجی، علیه جریان اسلام اصیل هستیم.

فرقه‌سازی و ارائه نسخه‌های جعلی از اسلام، بخشی از برنامه‌هایی است که با هدف دورنگه داشتن جوامع اسلامی و دیگر ملت‌های غیر مسلمان از آموزه‌های اسلام ناب و محروم نمودن آنان از معادن علم الهی و امامان هدایت، صورت پذیرفته است.

فرقه «وها بیت» که با افکار انحرافی «ابن تیمیه»؛ مثلاً از درون جامعه علمی اسلامی سربرآورده است، در سال‌های بعد با حمایت‌های دولت‌های استعمارگر به ویژه انگلیس، همانند یک غده سرطانی کوشیده است در جای جای جغرافیای جهان اسلام ریشه بدواند و خود را در جایگاه اسلام اصیل نشان دهد.

این تلاش‌ها برای انحراف افکار مسلمانان، همواره حمایت مالی رژیم سعودی را داشته است. حاکمان ریاض کوشیده‌اند به مدد درآمدهای سرشار نفتی، این «نسخه جعلی» را تا حد امکان در کشورهای اسلامی از

آفریقا تا شرق آسیا و حتی کشورهای غیراسلامی ترویج کنند. مطالعه آثار و محصولات آنان نیز نشان می‌دهد تغییر تاکتیک و روش، با هدف تأثیرگذاری حداکثری بر مخاطب، از فعالیت‌هایی است که بازوی به اصطلاح علمی این جریان، آن را دنبال می‌کند.

ناصر القفاری، استاد دانشگاه در عربستان سعودی، یکی از چهره‌های شاخص این جریان است که تلاش کرده با طرح دیدگاه «تنزیه اهل بیت علیهم‌السلام از آموزه‌های شیعی»، در اذهان مخاطب این مطلب را جا بیندازد که آنچه شیعیان به آن باور دارند، در تضاد کامل با آرای ائمه معصومین علیهم‌السلام است. دیدگاهی که سعی شده است صحت آن را با استناد به منابع شیعی نشان دهد و به ظاهر برج و بارویی ساخته است که نفوذناپذیر نشان می‌دهد!

احسان الهی ظهیر نیز همین گونه است. البته موشکافی نه چندان عمیق، تزلزل مدعیات آنها را به وضوح نشان می‌دهد.

مراجعه به تألیفات مخالفان دیدگاه شیعی نشان می‌دهد که اشکال‌کنندگان به دیدگاه‌های امامیه آنگاه که با مستندات روایی امامیه و اقوال اهل بیت علیهم‌السلام مواجه می‌شوند، برای ظاهر سازی و مثلاً نشان دادن احترام خود به اهل بیت علیهم‌السلام به روایت آنان مراجعه می‌کنند؛ روایاتی که در آنها اهل بیت علیهم‌السلام از عقاید انحرافی براءت جسته‌اند. اما این مراجعه به روایاتی است که از دیدگاه شیعه اعتبار ندارند.

در گام دوم، آنان با هدف تقابل دودسته از روایات، احادیث غیر معتبر شیعی را در برابر روایات معتبر شیعی قرار می‌دهند و اینگونه نتیجه می‌گیرند که خط اهل بیت علیهم‌السلام جدای از تفکر شیعی است.

بدین ترتیب، مفروض نویسندگانی، مانند قفاری این است که شیعه

نسبت‌های نادرستی به اهل بیت (علیهم‌السلام) داده است. عبارت «الشیعة یزعمون ان الامام ... یقول: ...» ترجیع‌بند کتبی است که قفاری و دیگر همفکران وی، مانند الهی ظهیر، نگاشته‌اند.

از همین وادی، آنان کلیه آموزه‌های اهل بیت (علیهم‌السلام) را به بهانه عدم صحت انتساب، مورد تردید قرار می‌دهند و به این روش، دیدگاه «تنزیه اهل بیت (علیهم‌السلام) از آموزه‌های شیعی» را مطرح ساخته‌اند.

ضرورت پرداختن به نقد آثار افرادی مانند: قفاری و الهی ظهیر، آنجایی اهمیت می‌یابد که آنان میدان رویارویی علمی را تبدیل به عرصه فریب مخاطبان خود نموده‌اند و با سلاح باطل و فریبنده، سعی در جهت‌دهی فکری مسلمانانی نموده‌اند که آشنایی کمتری با اندیشه‌های شیعی دارند که در حقیقت همان معارف حقه اهل بیت (علیهم‌السلام) است.

از سوی دیگر، استمرار جریان هدایت؛ اگرچه سنتی الهی است، تلاش لازم را نیز می‌طلبد و بخشی از وظیفه کسانی است که در جبهه حق، طلایه‌دار مقابله با دسیسه‌های اهریمنان به شمار می‌روند یا می‌خواهند در زمره پویندگان مسیر امامان هدایت و هادیان امت (علیهم‌السلام) باشند.

همچنین دفاع از ساحت پاک ائمه معصومین (علیهم‌السلام) در عرصه‌های مختلف از فرائض مؤمنان به شمار می‌رود. توطئه انتساب روایات ناصحیح به ساحت مقدس ائمه اطهار و تلاش برای کاهش جایگاه الهی آنان که البته از سنخ «یریدون...» است، می‌طلبد در یک کارزار مقدس، با روش و منطق علمی که ادعای طرف مقابل است، اما مؤلفه‌های واقعی منطق علمی و صداقت لازم را ندارد و مشوب به تهمت و افتراست، پرده از ظاهر به ظاهر علمی مدعیات آنان برداشته شود و مسیر هدایت از کژراهه‌ها برای امت اسلامی و مشتاقان هدایت روشن شود.

این پژوهش با عنایت به اهداف گفته شده، می‌کوشد درسایه لطف حضرت حق و عنایات ائمه معصومین علیهم‌السلام، تمایز «هدایت» از «ضلالت»، «حق» از «باطل»، «صواب» از «ناصواب»، «سره» از «ناسره» و... را به تشنگان حق و حقیقت، نشان دهد.

به‌طور مشخص، هدف این نوشتار نقد دیدگاهی است که ادعا دارد: «آموزه‌های شیعی با تعالیم اهل بیت» تفاوت دارد و از این منظر در صدد تخریب ذهن مخاطب در مورد مذهب شیعه برآمده است.

مطالعه این پژوهش نشان خواهد داد دیدگاهی که مخالفان برای حق جلوه دادن دعاوی خویش مبنی بر بطلان عقاید شیعی پایه‌ریزی نموده‌اند، چیزی جز به‌کارگیری روش‌های نادرست از قبیل: «تحریف»، «تقطیع»، «جعل» و «استناد به روایات ضعیف و منابع نامعتبر» نیست.

در همین راستا این پژوهش دربارهٔ این پرسش اصلی سامان گرفته است: ادعای تفاوت بین آموزه‌های اهل بیت علیهم‌السلام و منقولات روایی شیعه، دچار چه اشکالات اساسی و روشی است؟

رسیدن به پاسخ پرسش مذکور، مبتنی بر پاسخ به این پرسش‌ها نیز است: مبانی دیدگاه «تفاوت بین آموزه‌های اهل بیت و منقولات شیعی» چیست؟

نقد این دیدگاه چه سازوکاری دارد؟

دلایل شیعه در درستی نقل آموزه‌های اهل بیت علیهم‌السلام چیست؟

چنانکه پیش‌تر گفته شد، شالوده این پژوهش مبتنی بر نقد آرای دو تن از چهره‌های مشهور وهابی؛ یعنی دکتر ناصر القفاری و احسان الهی ظهیر است که با محور قرار دادن کتاب «اصول مذهب الشیعة الامامية» از قفاری و «الشیعة و اهل البیت» از الهی ظهیر، انجام شده است.

ذکر این نکته لازم است که آرا و آثار این دو، قبلاً نیز مورد مذاقه، تحلیل و پاسخگویی دیگران قرار گرفته است؛ چه اینکه حمله این دونفر به مبانی و باورهای شیعی به یک محور اختصاص نداشته و متوجه موضوعاتی مانند: «عصمت»، «غیبت»، «رجعت» و «توحید» نیز بوده است.

به تناسب، آثاری نیز که به نقد آرای آنان پرداخته‌اند، به صورت تک‌نوشته تألیف شده‌اند. برخی از این آثار عبارتند از:

«توحید و شرک» (احمد عابدی)؛

«شیعه‌شناسی و پاسخ به شبهات» (علی اصغر رضوانی)؛

«آیین وهابیت» (جعفر سبحانی)؛

«نقض شبهات اهل السنه حول الشیعه» (امیر محمد قزوینی)؛

«نقد مبانی وهابیت» (علی رئیسی)؛

«تقابل وهابیت با قرآن و سنت» (شیما انوشه)؛

«اصول مذهب الشیعه در ترازوی نقد» (نصرت‌الله آیتی)؛

«پاسخگویی به شبهات رجعت» (علی شیروانی و ریحانه هاشمی)؛

«پاسخ به شبهه وهابیت در مسأله جواز سب و لعن در مذهب تشیع»

(مهدی محمدزاده بنی‌طرفی).

این پژوهش کوشیده است با نقد روشمند دیدگاه «تنزیه اهل بیت از آموزه‌های شیعی»، در بردارنده مطالبی جامع از آموزه‌های شیعی و نقد ادعای مخالفان در این زمینه باشد و به همین دلیل پژوهش حاضر از سایر آثار متمایز است.

این نوشتار با روش توصیفی، تحلیلی و با استفاده از منابع چاپی و نرم‌افزاری، در یک مقدمه و سه فصل، تنظیم و تقدیم خوانندگان گرامی می‌شود.